

Kvalitetsplan för automatiska brandlarm anslutet till SÄRF

2014-12-01

Innehåll

1. Inledning	3
2. Ansvar.....	3
3. Anslutning.....	4
4. Organisation vid larm.....	4
5. Utbildning	4
5.1 Anläggningsskötare	4
5.2 Larmorganisation.....	5
5.3 Orientering för räddningstjänsten.....	5
6. Teknisk utformning av anläggningen.....	5
6.1 Larmlagring	5
6.2 Tillförlitlighetshöjande åtgärder	5
6.3 Inbrottslarm	5
7. Frånkoppling av anläggningen	6
8. Skötsel, underhåll och kontroll	6
8.1 Undantag från revisionsbesiktning	6
8.2 Tillsyn av räddningstjänsten.....	7
8.3 Dokumentation.....	7
Bilaga 1 - Larmlagring.....	8
Krav på larmlagringsfunktion	8
Bilaga 2 - Anslutning av ny automatlarmsanläggning	10
Bilaga 2 finns även som blankett på www.serf.se	

1. Inledning

Syftet med ett automatiskt brandlarm är att skydda människor och egendom. En tidig upptäckt av brand är en förutsättning för att människor ska hinna utrymma och för att kunna vidta åtgärder för att begränsa brandens konsekvenser. Därför utgör det automatiska brandlarmet en viktig del i byggnadens brandskydd.

En tredjedel av Sveriges räddningstjänsters utryckningar utgörs av automatiska brandlarm. Av dessa är över 94 % oönskade larm, dvs. automatlarm föranledda av andra orsaker än brand. Statistiken säger också att majoriteten av larmen inkommer dagtid måndag till fredag, oftast orsakade av rök från matlagning, hantverkare, handhavandefel eller bristande underhåll. Med andra ord aktiviteter i den dagliga verksamheten. Men även tekniska brister förekommer, särskilt i samband med nyetablerade anläggningar som behöver ”trimmas in” i verksamheten.

Kvalitetsplanen syftar till att höja brandlarmanläggningens tillförlitlighet samt höja verksamhetens beredskap och kompetens att hantera ett utlöst larm. Ett utlöst automatiskt brandlarm ska alltid följas av rätt åtgärd. Åtgärden ska leda till tryggare arbetsmiljö och ökad säkerhet för verksamheten då personer på plats genomför de omedelbara åtgärder som är nödvändiga för att rädda liv och begränsa skador i händelse av brand. Det kommer också att leda till effektivare användning av samhällets resurser för räddningstjänst.

Kvalitetsplanen är generell och gäller oavsett anläggningstyp. Under vissa avsnitt förekommer alternativa lösningar. Dessa syftar till att införas i någon form anpassade efter förutsättningarna i den aktuella verksamheten. Grundkravet för att ansluta anläggningen till räddningstjänsten är att den är installerad enligt Brandskyddsföreningens regler för automatiskt brandlarm återgivna i den senaste upplagan av SBF 110. Delar av detta regelverk utgör därför även grundstommen i kvalitetsplanen.

Dokumentationen enligt denna kvalitetsplan bör integreras med dokumentationen av ägarens och nyttjanderättshavarens systematiska brandskyddsarbete.

2. Ansvar

Ansvarsförhållandet mellan anläggningsägare och räddningstjänsten regleras i anslutningsavtalet. Om anläggningsägare och nyttjare av anläggningen är två juridiska personer ska ansvarsförhållandet regleras mellan dem själva.

Ansvar för anläggningen åligger anläggningsägaren. Det innebär ansvar för anläggningens status och underhåll, men även för de larm som anläggningen genererar. Ägaren av en automatisk brandlarmanläggning ansvarar för att den signal som sänds vidare till räddningstjänsten är tillräckligt tillförlitlig för att samhället ska genomföra en räddningsinsats.

Till varje anläggning ska det finnas minst två utsedda anläggningsskötare som utses av anläggningsägaren. Anläggningsägaren ansvarar också för att bestämmelserna i övrigt enligt kvalitetsplanen är uppfyllda. Anläggningsskötarnas namn och telefonnummer ska meddelas skriftligen till räddningstjänsten i samband med avtalets tecknande. Blanketter för anmälan hittas på räddningstjänstens hemsida, www.serf.se och mailas till automatlarm@serf.se

3. Anslutning

I god tid innan en automatisk brandlarmanläggning ansluts till räddningstjänsten ska ett anläggarintyg och ett leveransbesiktningssintyg uppvisas (gäller nya anläggningar). Därutöver ska Bilaga 2 i detta dokument ifyllas och skickas in till räddningstjänsten på adressen automatalarm@serf.se. Befintliga anläggningar ska även uppvisa intyg från senaste revisionsbesiktning. Anläggningen ska ha varit i provdrift under minst två till sex veckor utan anmärkningar innan anslutning. Under denna tid ska normal verksamhet pågått i lokalerna. I de fall detta inte är möjligt ska samråd ske med Räddningstjänsten.

Innan anläggningen kopplas till räddningstjänsten ska anläggningsägaren se till att räddningstjänsten har tillträde till lokaler som omfattas av larmet genom att se till att det finns nycklar till lokalerna. Nycklar förvaras hos räddningstjänsten i bevakat skåp. Huvudnyckelsystem eftersträvas och passerkort/tagg med kod bör undvikas. Anläggningsägaren ska också innan anslutning kunna uppvisa nödvändig dokumentation enligt kapitel 9.

För aktuella taxor, se räddningstjänstens hemsida, www.serf.se

4. Organisation vid larm

För att öka säkerheten för de personer som vistas i lokaler som skyddas av en automatisk brandlarmanläggning krävs en väl fungerande larmorganisation (se SBF 110). Detta är också en förutsättning för att tillämpa larmlagring, vilket beskrivs ytterligare i Bilaga 1 Larmlagring. Anläggningsägaren ansvarar för att nyttjanderättshavaren upprättar en larmorganisation. Larmorganisationens uppgift är att hantera larm från den automatiska brandlarmanläggningen under normal verksamhetstid. Larmorganisationens uppgift vid larm är att:

- Fastställa platsen för den sektion eller larmadress som larmar
- Undersöka platsen som larmat
- Informera berörda personer om en eventuell brand

Vid brand:

- Vidta åtgärder för att begränsa och eventuellt släcka branden
- Påbörja utrymning
- Kontakta SOS
- Förbereda räddningstjänstens ankomst genom att öppna grindar och portar

Vid obefogat larm:

- Kontakta SOS, anläggningsskötare och berörd personal

Larm som vidarebefordras till räddningstjänsten får endast återställas av räddningstjänsten.

5. Utbildning

5.1 Anläggningsskötare

Personer utsedda som anläggningsskötare ska erhålla grundläggande utbildning för skötseln av den automatiska brandlarmsanläggningen samt kunskaper om dess funktion och handhavande, enligt SBF 110. Kunskaperna ska repeteras vart 5:e år. Anläggningsskötare ska få tid avsatt för att sköta sitt uppdrag samt ha kunskap om bestämmelserna i kvalitetsplanen.

5.2 Larmorganisation

De personer som är utsedda att ingå i en larmorganisation ska vara väl förtrogna med lokaler och verksamhet, ha god kännedom om åtgärder vid larm samt kunskap om eventuell larmlagringsfunktion. Det ska också finnas instruktioner för all övrig personal inom anläggningen. Larmorganisationens uppgifter ska övas regelbundet och utrymningsövningar bör genomföras minst 1 gång/år. Erhållen kompetens och genomförda övningar ska dokumenteras.

5.3 Orientering för räddningstjänsten

På begäran av räddningstjänsten ska verksamheten ställa personal till förfogande för orientering inom objektet, kontakt med räddningstjänsten avseende larmanläggningens funktion, uppföljning av larm och insatsplanering.

6. Teknisk utformning av anläggningen

Anläggningen för det automatiska brandlarmet ska vara planerad och installerad enligt reglerna i SBF 110 och uppbyggda av material som uppfyller reglerna. Anläggningen ska vara utformad med hänsyn till verksamhetens utformning så att onödiga larm undviks. Målsättningen ska vara att endast larm orsakade av brand ska överföras till räddningstjänsten.

6.1 Larmlagring

Om det automatiska brandlarmet skyddar lokaler där personal vistas, kontinuerligt eller vissa tider på dygnet, kan larmlagring tillämpas under normal verksamhetstid. Detta innebär att vidarekoppling av larmsignalen till räddningstjänsten under denna tid är fördröjd och att ett larm kvitteras och undersöks av personal på plats. Om larmet inte kvitteras och återställs eller om larmknapp trycks in vidarekopplas larmsignalen automatiskt till räddningstjänsten. Larmlagring förutsätter att det finns en fungerande larmorganisation. För mer information om larmlagring, se bilaga 1 Larmlagring.

6.2 Tillförlitlighetshöjande åtgärder

Ägare av automatiska brandlarmanläggningar ska arbeta med åtgärder för att öka tillförlitligheten i utgående larmsignal. I lokaler där personer endast vistas tillfälligt ska tekniska åtgärder vidtas för att minska onödiga larm. Exempel på åtgärder kan vara att införa tvådetektor- eller tvåsektionsberoende larm, timer som bortkopplar rökdetektor eller andra åtgärder enligt SBF 110. Observera att vissa åtgärder kräver godkännande från eventuell kravställare t.ex. försäkringsbolag.

Orienteringsritningar mm

Vid centralapparat eller brandförsvarstablå ska det förvaras en komplett och aktuell uppsättning av orienteringsritningar, kontrolljournal och tydliga anvisningar om anläggningens handhavande vid larm- och felsignal.

Utrymningslarm

Utrymningslarm är inte reglerat i SBF 110. Exempel på godtagbart utförande finns i Boverkets Byggregler kap. 5: 2512. För automatisk utlösning av ett utrymningslarm kan en automatisk brandlarmanläggning utförd enligt denna kvalitetsplan användas.

6.3 Inbrottslarm

Om larmat objekt är försett med inbrottslarm med inomhussiren ska detta via förreglingsvillkor kopplas bort då brandlarmet aktiveras.

7. Frånkoppling av anläggningen

I lokaler som skyddas av automatiskt brandlarm och där heta arbeten eller tillfälliga arbeten ska utföras som riskerar att orsaka ett onödigt larm ska frånkoppling av berörda detektorer/sektioner ske. Exempel på sådana tillfälliga arbeten är de som orsakar damm, rök eller ånga. Frånkoppling får endast göras av utsedd person, d.v.s. en anläggnings-skötare. Brandskyddet ska vid sådana tillfällen istället bestå av manuell bevakning och larmning.

Hel eller delvis frånkoppling av ett automatiskt brandlarm som överstiger 11 timmar där larmet är ett direkt personskydd för människor som inte kan utrymma på egen hand eller som skyddar sovande människor med dålig lokalkännedom får endast ske efter samråd med räddningstjänsten. Om frånkoppling ska under nattetid ska alltid en kontakt tas med Räddningstjänsten, även då tiden för frånkoppling understiger 11 timmar.

Under frånkopplingstiden ska anläggningsägaren vidta och bekosta de tillfälliga åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla säkerheten.

Anläggningsägaren ansvarar för att entreprenörer och/eller egen personal informeras om vilka åtgärder som ska vidtas före och efter tillfälligt arbete samt vilka rutiner som gäller vid brand-/utrymningslarm. Rutinerna ska vara dokumenterade och genomförda frånkopplingar ska noteras i kontrolljournalen.

Räddningstjänsten kan besluta att vidarekopplingen till räddningstjänsten frånkopplas på grund av upprepade onödiga larm som orsakats av brister i anläggningen. Om anläggningen bortkopplas på grund av onödiga larm och om ingen orsak till larmen har kunnat konstateras ska anläggningen sättas i provdrift på samma villkor som gäller för ny anläggning (se kapitel 3).

8. Skötsel, underhåll och kontroll

Anläggningsägaren är skyldig att:

- Kontakta räddningstjänsten vid större förändringar på anläggningen samt uppvisa nytt anläggarintyg och leveransbesiktningsintyg efter färdigställandet.
- Vid överföringsprov meddela SOS Alarm.
- Underhålla och prova anläggningen fortlöpande enligt anläggarfirmans skötsel- och underhållsinstruktioner där månads- och kvartalsprov ingår.
- Revisionsbesiktiga anläggningen minst en gång per år med högst 15 månaders mellanrum.
- Utföra service på anläggningen minst en gång om året enligt anläggningens skötselinstruktion och datablad. Servicen ska utföras av anläggarfirma godkänd enligt SBF 1008.
- Upprätta rutiner för uppföljning av onödiga larm.
- Redovisa besiktnings- och serviceprotokoll samt uppföljningsrutiner till räddningstjänsten i samband med redovisningsrapport årsvis.

För sprinklersystem som är kopplade till Räddningstjänsten skall dessa system underhållas och kontrolleras enligt senaste utgåvan av SBF 120.

8.1 Undantag från revisionsbesiktning

Har byggnaden försetts med brandlarm endast av egen ambition ställer räddningstjänsten inga krav på revisionsbesiktning. Om däremot fler än fem onödiga larm per år till räddningstjänsten registreras ställs automatiskt krav på revisionsbesiktning enligt punkt 8. Med onödiga larm avses larm där orsaken är okänd.

Om revisionsbesiktning för anläggning med krav på revisionsbesiktning utförs utan anmärkning utökas tiden till nästa revisionsbesiktning, dock max 36 månader. Avstämning ska göras för varje enskilt objekt. Observera att det kan finnas andra kravställare än räddningstjänsten som kräver tätare kontroller.

8.2 Tillsyn av räddningstjänsten

I syfte att på ett aktivt sätt bidra till att minska antalet onödiga larm följer räddningstjänsten kontinuerligt upp inträffade larm på automatiska brandlarmanläggningar enligt särskilda rutiner. I samband med den ordinarie tillsynen på byggnaden/verksamheten genomför räddningstjänsten också uppföljning av brandlarmanläggningen avseende uppfyllandet av kraven i denna kvalitetsplan. Tillsyn kan också komma att ske på grund av t.ex. onödiga larm.

8.3 Dokumentation

Anläggningsägaren är skyldig att hålla nödvändig dokumentation över anläggningen. I detta ingår:

- anslutningsavtal
- funktionsbeskrivning
- anläggarintyg
- leverans- och revisionsbesiktningsintyg
- aktuella orienterings- och serviceritningar
- kontrolljournal
- instruktioner för skötsel och underhåll
- rutiner vid frånkoppling av anläggningen
- anvisningar för anläggningens handhavande vid brand- eller felsignal
- beskrivning av larmorganisation med tydligt funktionsansvar
- instruktioner för personal (intern respektive extern personal)
- rutiner för uppföljning av onödiga larm
- tillsynsprotokoll från räddningstjänsten
- underlag för räddningstjänstens insatsplanering

Dokumentationen enligt ovanstående bör integreras med dokumentationen av ägarens och nyttjanderättshavarens systematiska brandskyddsarbete.

Larmlagring

Larmlagring innebär att larmsignalen till räddningstjänsten är fränkopplad under normal verksamhet och att automatlarmet istället kvitteras och undersöks av personalen på objektet. Om den manuella kvitteringen av larmet uteblir eller larmet ej återställs alternativt larmknapp trycks in vidarekopplas larmet automatiskt till räddningstjänsten.

En automatisk brandlarmanläggning utrustad med larmlagringsfunktion kan användas för att minska antalet onödiga larm till räddningstjänsten. För att larmlagring skall vara tillåten måste en larmorganisation, det vill säga utbildad personal som har kunskap om vad som ska göras, finnas tillgänglig på platsen. Kravet på tillfredsställande utrymning skall alltid vara uppfyllt.

Krav på larmlagringsfunktion

Inom verksamheten skall det finnas en larmorganisation med särskilt utbildad personal som alltid finns tillgänglig då larmlagring är aktiverad. Innan funktionen startas upp utarbetas skriftliga instruktioner och berörd personal informeras.

Räddningstjänsten skall i god tid informeras innan larmlagringsfunktion tas i bruk.

Larmsignal skall automatiskt överföras till berörda personer som ingår i larmorganisationen.

Personal inom larmorganisationen skall vid larm vidta åtgärder som att:

- a. kvittera larmet
- b. fastställa platsen för den sektion eller larmadress som larmar
- c. undersöka platsen

Vid brand

- d. aktivera larmet manuellt (larmknapp) så att larmet går till räddningstjänsten utan fördröjning.
- e. vidta åtgärder för att begränsa och eventuellt släcka branden
- f. påbörja utrymning
- g. förbereda räddningstjänstens ankomst genom att öppna grindar och portar

Vid obefogat larm

- h. återställ larmet vid larmlagringsenheten
- i. kontakta anläggningsskötare och berörd personal

- Brandlarm från värmedetektor, larmknapp, släckanläggning eller tvådetektorberoende larm får inte fördröjas av larmlagringsfunktion.
- Larmlagringsfunktionen skall vara förbikopplad under tider då personer i larmorganisationen inte finns på plats.
- Larmsignal skall automatiskt överföras om det inte kvitteras inom 60 sekunder.
- Undersökningstiden från det att man kvitterat larmet får inte vara längre än 3-5 minuter. Därefter skall larmet automatiskt överföras till räddningstjänsten. Tiden skall hållas så kort som möjligt och anpassas till det enskilda fallet och verksamhetstyp.
- För större anläggningar kan det finnas behov av att placera ut fler larmlagringstablåer för att klara angivna tider.
- För manuell aktivering av larmöverföring skall larmknappar finnas utplacerade på lämpliga platser.
- Larmlagringstablåen skall vara utförd som separat enhet eller separat del av centralutrustningen och vara märkt med texten "Larmlagring brandlarm". Manöver skall kunna ske utan krav på nyckel

Bilaga 1

eller annan behörighet. Säkerheten i att larmlagringen fungerar bygger på de kontroller och provningar som generellt ingår i skötseln av brandlarmanläggningen. I övrigt skall larmlagringstablan ha ett utförande enligt de krav som framgår av den senaste upplagan av SBF 110.

Anslutning av ny automatlarmsanläggning

Kund

Namn/Avtalspart		Org.nr	
Kontaktperson avtal	Telefon	E-post	
Postadress avtal			
Postadress			
Postnummer	Postort		
Faktureringsadress			
Märkning/referens	Postadress		
Postnummer	Postort		

Larmuppgifter

Objektsnamn	Larmadress	Larmsändar-ID
Fastighetsbeteckning	Typ av verksamhet	Önskat anslutningsdatum
Kontaktperson larmobjekt	Telefon	E-post
Ingång	Larmbesked	
Ingång	Larmbesked	
Ingång	Larmbesked	

Anläggningsskötare

Minst en anläggningsskötare ska finnas tillgänglig dygnet runt. Ange klockslag som personerna finns tillgängliga i anslutning till telefonnumren. Ange även e-post.

Anläggningsskötare	Telefon	Tid	E-post
Anläggningsskötare	Telefon	Tid	E-post
Anläggningsskötare	Telefon	Tid	E-post

Uppföljning via e-post

I samband med att Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund gjort en uttryckning vid ett inkommet automatiskt brandlarm skickas, efter avslutad åtgärd, ett informationsmeddelande till en eller två valfria e-postadresser. Meddelandet innehåller uppgifter om larmande sektion och detektor samt trolig larmorsak.

E-post 1	E-post 2
----------	----------

Är det en kravanläggning?

☐ Ja ☐ Nej	Om ja, beskriv varför
--	-----------------------

Risker

Om särskilda risker, såsom brandfarlig vara, finns i verksamheten beskriv detta nedan.

Larminstallatör

Företag	Telefon	E-post
Kontaktperson	Telefon	E-post

Ifylld blankett skickas till automatlarm@serf.se

Kom ihåg!

För nya larmanläggningar:

- Nyckel ska lämnas till Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.
- Anläggarintyg och leveransbesiktningsintyg ska kunna uppvisas.
- Läs igenom vår kvalitetsplan för automatiska brandlarm på www.serf.se

För befintliga larmanläggningar:

- Intyg från senaste revisionsbesiktning ska kunna uppvisas.
- Läs igenom vår kvalitetsplan för automatiska brandlarm på www.serf.se

INFORMATION ANGÅENDE BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER

Personuppgifter kommer att behandlas i enlighet med personuppgiftslagen (SFS 19998:204)